

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, December' 22-dikén 1818.

B é t s.

E' hónap' 17 - dikén nagy és noveze-tes katona mustra tartatott a' Praterben, a' melyre 12 órafelé 17 Batalionok két Bateria ágyuval, és 53 Svadronok hasonlóképpen két Bateria ágyúzókészül-lettel gyülekeztek vala össze Bétsb' a' az ide közel fekvő vidékekről.

Sándor ő Orosz Cs. Felsége a' maga Regimentje' (a' Cs. K. volt Hiller Regiment) Obersteri formaruhájában je- lent - meg, mint annak Kommandánsa, ezen mustrán, 's azt tulajdon maga ve- zette-el, Austriai ő Cs. K. Felsége előtt, midőn a' mustra' végződésével a' mustra- helyről az egész fegyveres sereg katonai szokott rendel el-léptetett, 's mint Ober-ster úgy köszöntötte Felséges Urunkat, a' ki lovan ülve szemlélte a' parádézást. Koronaőrökösünk ő Cs. K. Fő Hercegsége, Károly és Antal Cs. K. Fő Hercegekkel, 's Szachsen - Tétseni Kir. Hettzeggel, 's Gróf Colloredo Jéromossal egyetemben, minnyájok mint Kommandánsok, önnön Regimentjeik előtt állván, fogadták a' mustrát tartó Felségket; Császárné ő Felsége pedig, *Henrika* Cs. K. Fő Her- tzegeasszonnyal a' Károly Fő Herceg' Hitvesével, szekerben ülve szemlélték a' katona pompát. A' mustrát-Kommandí- rozó fő tiszt volt Lovasság' Generalisa Marquis *Sommariva*. Mint nézők, sok- nép gyülekezett volt ki Bétsből a' Prater- be. Az idő is kedvezett. A' katona pom- pának vége lévén a' Praterben lévő *Cir- cus Gymnasticus* (lovagló játék - szin)

épületében ebédkezett a' Felséges Udvari társaság, a' mely szín ezen alkalmatos- ságra gazdagon felkészítetett vala.

Ó Cs. Kir. Felsége, a' Bádeni Nagy Herczeg *Károly*' ő Kir. Felsége halálá- ért, 10 napig tartó Udvari gyászt paran- tsolt, mely az el mult Kedden, u. m. Dec. 15-dikén revődött-fel.

Az Udvari Ujságban, * ilyen hirdetés tevődött közönségesse: Méltóságos *Ik- tári* Gróf *Bethlea Kata* ő Excellenzia- ja kijelentette azon akaratát, mellynél fogva, még néhai Férjétől Erdélyi Sta- tuum Praesidens Gróf *Kemény Sámuel* Ur ő Excellenziajától kezdett jöltévo gyá- molítását husz katona özvegyeknek és árváknak, kiknek férjek vagy atyok az 1815. és 1814 béli táborozásokban az el- lenség előtt elesett, vagy sebeiben meg- halt — tovább is folyamathoz tartja, mely szerént a' néhai Férjétől, tíz esztendőrc, 1814-től fogva ajánlott, minden eszten- dőbe 600 Rforintokból álló segedelmet nem tsak a' jelenvaló, de a' következő öt esztendőkre is le tenni fogja.

Midőn az Udv. Fő Hadi Tanács, ezen nemes ajánlást nagy köszönettel elfogad- ja; 's egyszersmind ő Császári Királyi Felségét felölle tudósítani el nem mulat- ja, nem teheti, hogy azt közönségesen is meg ne emlittse.

Ó Cs. K. Felsége méltóztatott Titt. *Rauffy Sigmund* és *John Lajos* ura- kat, a' Magyar Udv. Felséges Cancellá- riánál szolgáló Concept-Praktikánsokat, az ő több esztendőktől fogva való hátsé-

ges és szorgalmatos szolgálataik által szerzett érdemeiket tekintetbe véván, Valóságos Udvari Concipistákká kinevezni.

Hirdetés az *Austriai Nemz. priv. Bankó által.*

Az Austriai Nemzeti priv. Bankó szerentséjének tartja közönséggé tenni, hogy mind azokért az Aktzialevelekért, mellyek a' folyó esztendő' Mártziusának 31-dike után betételt summákról szolanak, 's a' mellyek mellé oly megjegyzés van foglalva, hogy ezekért tsak 1819-ben fog teljes *Dividendum* adattatni, a' jövő Januáriusnak 4-dikétől fogva az az esztendőnként jární fogó *Dividendum* melly egyegy Aktziától harmintz forintokat teszen, az Aktziák' kassájából, már a' mult Julius' 1-ső napjától számlálván, fél esztendőre vagy a' kik későbbre tételbe Aktziájikat, a' *Dividendum*nak annyi részét a' mennyi December' 31-dikéig, mérséklés szerént, esik, felvehetik.

A' több Aktzionariusokat illető egész *Dividendum*, a' Bankóbiztosságnak Januárius' 11-dikén ezránt tételendő határozása után azonnal ki fog ezeknek adattatni. — (Hátrább következő részében ezen Hirdetésnek, meghivattnak néhány Aktzionariusok, számjok szeréut, hogy az azon számokkal jegyzett Aktziautasításokat a' Bétsi Aktziakassánál mutassák és adják-be, 's azokért a' készen lévő Aktzialeveket vegyék kezekhez).

Azok is meghivattnak végezetre, kik oly Aktzialevelekkel bírnak, mellyekért már *Dividendumot* kellett volna venniük, és azt még ki nem vették, hogy azokat, kizzabolt megnyugtató levél mellett vegyék-ki. Költ Bélsben Dec. 18-dikán 1818-ban —

Gróf *Dietrichstein Jósef* az Austr. priv. Nemz. Bankó Kormányozója.

Ritter *Geymüller* Hen. Jos. annak Helytartója.

Berger Thad. Bankó-Igazgató.

Frantzia Ország.

A' Király Dec. 10-dikén kinyitotta a' Törvényhozó Kamarák' üléseit, melyről ezeket közli a' *Monitör*: —

„Az ezt megelőzőtt napon egész familiájával egygyütt a' Szűz Mária Templomába ment közönséges pompával a' Király nagy mise halgatásra. Délbe indult-ki a' Thuillieriából. Vélle egy hintóban ültek: a' balja felől *Angouleme* Hertzezné, 's előtte *Monsieur* és *Berz* Princzek 's ezen utolsónak Hitvese. Hasonló pompával tértek vissza két óra-
kor a' templomból. —

„A' következő napon (10-dikben) 1 óra-
kor ágyuk' dörgése adta hírül a' Királynak a' Követek' kamarája' szálája felé való útnak indulását. A' Princzek: *Monsieur*, *Berry*, és *Orleans*, Pairruhába öltözve ültek egygyütt a' Király' hintójában. A' Kamara' épületébe megérkezvén, annak nagy grádsánál 12 Pairekből 's 25 Követekből álló Deputáció fogadta őket, 's kísérte-fel a' thrónusos szálába, a' hol valami 20 minutumokat töltvén, két óratájban, a' Princzek, az említett Deputáció, a' Ministerek, 's a' Királyi Ház nagy tisztjei bekisérték a' Királyt a' Tanátskozás' szálájába, a' hol azon helyre, hol egyébkor az Elölülő' széke szokott állani, most a' Királyi thrónus állott, melybe a' Király beülvén, körülette minden kísézőji letelepedtek (kik közt Hertzeg *Talleyrandot* is megnevezi a' tudósító). A' karokban, nagy számú ülők között szemleltettek, *Angouleme*, *Berry*, 's *Orleán* Hertzezné, és *Orleán* Hertzegasszony (az utolsó' leánya); 's végre az idegen Ministerek és Követek. A' Király' bejövetelekor a' Pairek és Deputatusok felállottak: hanem a' Birodalom' Cancellarius a' őket meghívta a' Király' nevében, hogy üljenek-le, melyre nagy tsendesség következvén, a' Király a' maga Kinyitó beszédjét felolvasta.

Egy Bétsi tudományos Ujság azt állítja, hogy az Aacheni Congressust a *Fenelon' Telemachja* a' XI-dik Könyvébe megjövendőlte. Állítása bizonyosságával ezen szavakat hozza-fel: —“

„Songez donc à vous rassembler de temps en temps, oh vous, qui gouvernez, les puissantes villes de l' Hesperie. Faites de trois ans en trois ans, une assemblee generale, ou tous le rois, qui sont ici presents, se trouvent pour renouveler l'alliance par un nouveau serment, pour affermir l'amitié promise, et pour délibérer sur tous les intérêts communs. Tandis que vous serez unis, vous aurez au-dedans de ce beau pays, la paix, la gloire et l'abondance; au-dehors vous serez toujours invincibles. Il n'y a que la discorde, sortie de l'enfer pour tourmenter les hommes insensés, qui puisse troubler la félicité, que le dieux vous préparent.

Magyarúl: — „Fejedelmek! kik Hesperianak (ezt alatt Európa értetődik) hatalmas városait kormányozzátok, ti jöjjetek együtvé bizonyos időkben. Tartsatok minden harmadik esztendőben, köznséges Gyűlést, a' hol az itt levő Királyok mind jelen legyenek, a' Szövetségnek új esküvéssel való megújítására, az ígért barátság' erőssebbtételére, 's az együtt tanátskozásra a' köznséges haszon ügyében. Valameddig egyesülve maradtok; ezen szép tartomány belső részében békesség, ditsósság és bőség uralkodik, kívülről mindég győzhetelenek lészetek. Csak az esztelen emberek gyötrelmére pokolból jött irigység zavarhatja meg az Istentől néktek készített boldogságot.

A' *Bádeni* Nagy Hertzegség ily hirdetést tétellett közönségessé: —“

„Lajos Wilhelm Augustus Isten' ke-

gyelméből Bádeni Nagy Hertzeg, Záhringeni Hertzeg, Nellenburgi Landgróf, Hanaui Gróf, etc. etc. A' mi belsőképen szeretett rokonunk az atyánk' testvére Károly Lajos Fridrik ő Hertzegi Fejedelemsége, Bádeni Nagy Hertzeg, Záhringeni Hertzeg, etc., etc., életének 53-dik, Országlásának 3-dik esztendejében, a' mai napon megbéli vizkorságban meghalozott. Minthogy ezen felettébb szomorú halálos eset miatt ezen Nagy Hertzegségben való Országlás reánk jutott: mi, ezt a' reánk szállott örökösí jus szerint, azonnal által vettük. Bizunk minden szolgainkhoz 's alattvalóinkhoz, hogy magokra válott kötelelességeikkel meggyegzőleg erántunk, azzal a' hűséggel 's szolgálati készséggel fognak viseltetni, mellyel az előttünk volt Uralkodóhoz a' mi atyánk' testvéréhez viseltettek, valamint szintén mi is a' magunk részéről a' Constitúciónak feuntartatása 's a' mi alattvalóinknak javok eránt való gondoskodás által, az Országlási terhes kötelelességeknek minden erónk szerint eleget tenni kívánunk. Kélt tulajdon kezünk aláírása és Státusunknak nagyobb petséjé alatt a' mi lakóvárosunkban Karlsruheban, Dec. 8-dikán 1818-ban. — La jos.“

Ezen halálos esetre nézve négy hetelig minden komediák, muzsika 's tántz megszűntek a' Nagy Hertzegségben, 's a' tiszti Karok három hónapokig petsételnek fchetével, — A' meghalt Nagy Hertzeg' teste felnyittatván 's Dec. 9-dikén Rastattból Carlsruhéba hozattatván, 10-dikben a' nézésre kitétetetj: hanem a' testvérei, úgymint, az Orosz Császárné, a' Svétziai volt Királyné, a' Darmstadti Örökös Nagy Hertzegné, 's Amália Prinzesszony, így az Oreg Márkgrófné 's a' most özvegyen maradt Nagy Hertzegné, még Dec. 11-dikén Rastattben voltak.

(Ezen Uralkodó Nagy Hertzegi Ház' örökös következési lineájára nézve, ahoz,

a' mit ezen tárgyról közelébbi levelünkben irtunk, jónak találjuk, kiegészztésül, még e' következendöket ide feljegyezni: — Károly Fridrik 1763-ban születtetvén, élt és országolt 1811-gyig. Ennek gyermekei voltak a' maga első feleségétől Carolina Ludovikától Hessen Darmstadti Princzaszszonytól, a' most meghalozottnak Attya, és az, a' ki a' most meghalozottnak helyébe a' Nagy Hertzegségben Uralkodóvá lett. Tudni illik a' most meghalt Nagy Hertzegnek attya nem juthatott uralkodásra, mint-hogy már 1801-ben meghalozott volt, a' mikor tehát a' fja örökös Nagy Hertzeggé lett. — Házosságra lépett vala ez a' most meghalozott Nagy Hertzeg, a' Napoleon volt Császár első felesége' első férjének Gróf Boharnois Generalis testvérének Gróf Boharnois Ferentznek akkori Senatornak leányával, kinek neve *Stephanie Louise Adrienne Napoleone*, 's a' ki eszzerént mostanában özvegyiségre jutott. Ettől lettek három gyermekei, egy fiú és két leány, de tsak a' leányok élnek, a' fja meghalt, 's ez az oka, hogy az Uralkodásnak mostanában az ő nagy attya' másik fijára, Lajosra vissza kellett térni.)

Svédzia és Norvégia.

Christiániában Nov. 17-dikén egy Királyi rendelés tevődött közönséggé, melly szerént az 1819 Januáriussa 1-ső napjától fogva az igazgatást illető minden tárgyak ezen öt osztály alá foglaltatnak be: 1) a' Templomok és Oskolák, 2) az igazság kiszolgáltatása és politzia, 3) a' finantzia, kereskedés és vám, 4) a' száraz katonaság. 5) a' tengeri katonaság-osztálya.

Két Sziciliák Országa.

A' Nápolyi újabb tudósítások szerént a' Király az elmúlt hónap vége felé hi-degtelésben esett, melly néha keményen

mutatta magát. Reménység tsak ugyaa volt meggyógyulásához.

Nagy Britannia.

Halljuk, hogy 's mint okoskodnak az Anglus közönséges levelek a' világ' ügyes-bajos dolgairól: —

A' Morning Chronicle: — „A' mi Redwing nevü hajónk, úgy mond, néhány napok mulva Szent Ilona felé 's onnét a' Jó - reménység' foka felé fogja evezését venni, 's oda viszi *Arbuthnoth* és *Elic* urakat, kik közzül ez, a' nevezett Fokon lévő Kormányozónak titoknokjává van rendeltetve; hanem hogy a' mi Ministerünk' testvérénck (*Arbuthnoth* úrnak) küldetése mi legyen, ez az, a' mit mi nem tudunk, 's a' mit nekünk meg nem mondanak. Talám a' *Hudson Lowe*' felváltására küldik; mert ha szintén ezen Kormányozó Úrnak Szent Ilona szigetén kimutatott magaviseletét a' mi Ministereink még mostanig formaszereént nem hibáztatták is (hibásnak nem nyilatkoztatták is), tsakugyan nintsenek ök, mint halljuk, megelőgedve, azon *maszificatzióval*, mellyet *Hudson Lowe* úr a' Sz. Ilonai híres eszszeszűvés által jádzott. Nevezetes dolog, hogy a' *Musquitónak* megérkezésétől fogva több hajók is érkeztek - meg Sz. Ilonától Angliába, a' nélkül, hogy erről a' nagy történetről, tsak egy szót is többet hallhattunk volna.“

A' Kurir: — „*Arbuthnoth* úr a' maga dolgaira nézve teszi ezen utat. Még nem jutott senkinek eszébe, hogy *Hudson Lowe*' helyébe más Kormányozót küldjön. Az ő magaviselete nagy magasztalást érdemel; az ő nagy vigyázósága azt mutatja, hogy egész kiterjedése szerént esmeri azt, a' miről felelni tartozik, tudván, hogy annak az embernek megőrzésére van küldetelve, a' ki még egyszer megpróbálbatná a' világot nyug-hatatlankodtatni 's ember vért oniani.“

Hudson Lowe keménysége azonnal igazságos ábrázatban tűnik előnkbe, mihielyest azt meggondoljuk, hogy Bonaparte, mint *Elba* szigetén megmutatta, egy hitelt nem érdemlő fogoly légyen, mely által maga felől egyszersmind azt is megmutatta, hogy neki többé semmi könyörületességhez jussa nem lehet. Ez az oka, hogy *Hudson Lowe* Kormányozó, *Bonaparte* pedig fog Szent Ilona szigetén maradni. A' mi azokat a' tudósításokat illeti, mellyeket a' *Musquito*, Hudson Lowétól hozott, semmik se' voltak kevesebbé, mint *mustifikáziók*; jól tudják ezt azok, a' kik ezért büntetést érdemelnek.

Ugyanisak ez a' Kurir az Aacheni Protokollumot kiadván, ily dorgalódzó megjegyzéseket intézett annak alkalmatosságával némely vélellesellenkező írkokhoz: —

„Így tehát végrehajták a' Fejedelmek 's az ő telyes hatalmú Biztosaik a' magok fontos munkájokat. Az Európai sokáig tartandó békességnek minden barátja gyönyörűséggel fogja olvasni azon általok kiadatott hivatalserént való írásokat, mellyek azoknak a' bölts és engesztelő princípiumoknak rövid summázatjaik, a' mellyek azolta, hogy a' világ isendességének megtartatása, mint egy igen szent zálog az ő kezeikbe betétezt, 's reájok bizattatott, az ő tanátskozásaiknak állandó vezérlőjik valának. Ily vigasztaló bizonyossáttetések mellett nem várhatnak már a' népek egyebet boldog és szerentsés esztendőknék sorainál. Nem volt a' világ historiájában ennél kedvezőbb ipőpont annak a' nagy munkának valóságos végrehajtására, mellyet tsak valaha az emberbarátok romános álmodásnak lenni tartották. A' Királyok úgy mint a' népek, nyomos és hathatós tudományokra találtak az isten kemény ítélleteiben azeránt, hogy mitsodakötelessége-

ket tartozzanak egymás cránt betölteni, 's miben álljon a' haszna mindeniknek. Minden álmodozási törvényhozásoknak 's politikai fennjáró tökéletességeknek theoreáji elő fordultak, megpróbáltattak, 's fogyatkozásokkal telyeseknek lenni találtatták. Az Európai népek az egymás nyomban követett megsalattatások által ellankasztódván, nem akárnak tovább oly spekuláziók' madzagjainál fogva ide 's tova hurczoltatni, mellyeknek az emberi természet' hajlandóságaival, hasznáival, valóságos virtusaival, és gyengeségeivel semmi megegyezése nintsen. Ennekutánna is fogják ugyan a' mi füléinket a' megvakult vagy a' mesteakedésben magokat megbilatsolt Politikusoknak deklamáziójik siketíteni; ennekutánna is fognak ők nekünk bámulásraméltó valódissággal 's még bámulásraméltóbb szemtelenséggel a' Monarkhiái Országlásmódhoz ragadó 's attól elváloszthatatlan fogyatkozásokról beszélni: de, hagyjuk-el, hadd beszéljenek! Szánakozva inkább mint hoszszamkódvá hallgathatjuk mi beszélteni azokat, kik a' magok képzeldéssék avvagy gyenge fejek által arra véitettnek, hogy azt a' paraditsomot káromolják, a' melyből önnön magok szoritották-ki magokat.

Azt erőssítik némely Londoni tudósítások, hogy azt a' nagy lármát, melly Európa' nagyobb városainak figyelmetességét, azeránt, hogy Bonapartét az ő fogságának helyéről elakárták volna szökettetni, felzendítette vala, egy Howes nevű Prokurátor okozta volna. E' rakott-meg egy ládát könyvekkel, 's egy levelet, melyen különbkülömb aláírások taltattak, ez útasított Ó-M e a r a h o z, hogy a' ládával egygyütt szolgáltassa a' Bonaparte' kezéhez, tsak azért, hogy a' Kormányozó' nagy figyelmét ingerelje, mint el is érte célját. Mely felől mihielyest bizonyossá ttétett ez a' Howes, azon-

nal maga kijelentette Minister Lord Bathurstnál a' dolgot, 's megmondotta, hogy az egész dolognak ő lett volna az indítója, csak azért, hogy a' Kormányozónak keménységét jobba tehesse. — Hanem egyébiránt azt erősíti Howes, hogy a' levélben semmi olyan dolog nem volt írva, melyből a' Bonaparte' elszóktetésére való czélzást lá lehetett volna hozni.

* * *

A' Királynét ily pompával temették el Dec. 2-dik napján: —

A' holt testet Dec. 1-ső napján délelőtti 10 órától fogva délutáni 4-ig a' Kewi kastély' szalájába a' közönséges nézésre kitétek, 's onnét 2-dikban két czimerekkel felezifrázttatott halotti szekeren, melly elejébe a' meghaltnak nyoltz lovai voltak fogattatva, *Windsor* felé útnak indították. Elöl a' Ritter-Marschalok lovaglottak fejér páltzákkal. Őket követték az ő és a' Király, a' Régens Princz, 's a' Királyi familia' egyéb tagjainak hintajuk; 's mind ezeket kísérte a' jlantsásolnak egy osztálya. *Fragmoreig*, a' hol a' Régens Princz, mint a' temetési sereg vezérője, a' Princzekkel oda tsatolta magát az egész kísérő sereg, minden oda tartozó hintókkal egygyütt, oly kevés volt, hogy alig nyult 300 rudnyira. Itt már nagyon számossá és méltóságossá lett a' sereg. Legelől mentek a' Király 's az egész familia' tselédjei fátyálkkal és legvastagabb gyász ruhában; ezek után következtek 40 Nemzeti testőrök, az egyéb testőrök lovasság' trombitássai, ugyan azon gyalog sereg' dobosaji és siposaji, 's ezek után a' Státus fő embereji 's egyéb kísérők. A' *Windsori* templom' elejébe megérkezvén, itt a' koporsó levétetett, 's a' templomba vitetvén, a' kísérők körülette leülepedtek. Az istentiszteletnek végződése után a' boltha behelyeztették a' testet, 's a'

mellett a' Térdkötő Rend' Hérodja az eltemetett Fejedelemszszonynak titulusait kikiáltotta. A' templomhoz való menetközben 16 ezer emberekből álló testőrő sereg formált kettős sort. A' koporsó körül menő Grenadérosok között minden 4-dik ember fátyát tartott kezében.

A' tébolyodott elméjü Király még nem tudja Hitvesének meghalálozását, mellyet egy 's más fogások által titkolnak előtte. Mikor magához jő, gyakran kérdezősködik felőle.

* * *

Folytatása a' Frantzia tzikkelynek.

Fináncz Minister Gróf Corvettő a' Király hosszas sürgetése után ezen hivatalból nyugodalomra botsátván, érdemei megjutalmazására Státus Ministerré és Titkos Tanátsa' tagjává nevezte. Helyébe *Roy* úr a' Követek Kamarájának tagja lett Fináncz Minister.

Az Angouleme Hertzeg Generalis Drouotot, a' ki Napoleonnal Elbából kijött volt, 's a' pattantyus gárdát kommandirozta, 's azért törvényszék eleibe állittatván attól feloldoztatott, Nánycban asztalához ültette.

Párisi levelek említik: Midőn a' Colmári tanuló intézet Előljárója, az Angouleme Hertzeghez, kinek a' Professorkkzl és minden Klassis első nevendékeivel udvarolni szerentséje volt, tartott beszédjét ezen szavakkal végezte volna be: — „Szerentsém van Királyi Hertzegségedet bizonyossá tenni, hogy a' gondviselésem alá bizatott nevendékek szorgalmatosok: belőlők bizonyosan jó Frantziák lesznek, mert arra tanítjuk hogy az Istent a' Királyt és Felséges familiáját szeressék“ azt felelte a' Hertzeg: igen is, úgy fognak jó Frantziákat nevelni ha arra tanítják, hogy az Istent, a' Királyt és a' Constitutziót szeressék.“

Magyar Ország.

Válból (T. N. Székes-Fejér-Vgyében, Nagymélt. Ürményi Urményi József Országbíró Úr O. Exja. Uradalma) Déc. 9. 1818. — Az ezen környéken már esmeretes újj-módi Magyar-Juhász-szol, többeknek jelen-létekben, itt is megpróbáltatott; és egy-általában úgy tapasztaltatott, hogy az, minden eddig készült étető jászloknál, váluknál és sarágláknál legalkalmasabb, hasznosabb, gazdaságosabb: mivel' —

1.) Egy jászlon 16 örfü vagy anyabirka könnyen elfér; tokjó 20: szorosabbban: anya-juhokból 20, tokjókából 24 darab; a' mi más, akkoránnyi egyenes jászloknál el nem férne *). Különösen pedig a' hasas juhnak igen hasznos, mivel' egyik a' másokban tolongása által kárt nem tehet, mert nem a' derekok, hanem a' fejek ér legjobban össze. Ez a' legnagyobb, a' mit lehetett kívánni.

2.) A' jászol már magában mértékül szolgál: mert megnyomva, 20 font széna könnyen belé-fér; könnyen belé-rakva, 15 font. Mely szerént a' Gazda, költség- és baj nélkül alkalmaztathatja magát a' takarmányhoz.

3.) Egy ember könnyen előbb-odább teheti; ha fekvés által a' juh-akol feltelik, a' jászlokat felemelgetheti. De, mégsem minden maga' hasznát kereső számadó Juhásznak fog teltzeni: mert, látam némely majorokban, hogy a' Juhász (s. v.) sertéssei előbb megjelentek a' juh-étető helyen, hogy sem a' juhok. De, eressze ilyen jászlok közzé! majd lábbal találja ezeket felfelé. — Ihol ismét a' haszon, hogy azon dögleletes szokástól, ily' módon, kéntelenek lesznek ökemek elállani.

*) Meg kell jegyezni, hogy ebben az Uradalomban, kivált' az örök igen nagy természetűek.

Ennyi az én tsekély tapasztalásom, a' próba' megtétele után. Meglehet, más Gazdák több hasznára is találják. De ha csak e' mellett marad is; nagy hálá-adással tartozik a' N. Magyarhaza ily' közhaszonra tzelező törekedésért. Az Isten éltesse a' jó Hazafiakat, 'sat. — Én már elkezdtem ezeket a' jászlokat számosával készíttetni.

Füster Ferentz. Tisztartó.

Ó Ürmös-bor' készítése' módja.

Az idén már késő; jövődre tekintve pedig igen korai ez a' tudósítás: hanem, — servata valebunt.

Meglehet hogy az Ó Ürmösbor' készítésének ezt az igen együgyű és rendkívül természeti módját, tudják már itt-ott a' Hazában: én legalább, ekkorig még nem tudtam; egy érdemes, frantzia-fellegű Hazánkia tanított rá. Ha tudja már, talán némely boros vidék: mi az oka, hogy azt, azoktól, ilyen formáton mjnt ez, a' Nem tudók ekkorig még nem tanútták? — Nem mondhatni hogy irigység volna; azt sem, hogy a' dolog igen tsekély volna: hanem inkább gondatlanság: — mert, ez a' mód valóban igen betses.

Végy-elő, például, egy 2 akós, tiszta, megforrázott, egészen kész hordót. Állítsd-fel ezt az egyik fenekére; a' másik fenekét pedig, a' vég-abrontsokat rolla leszedvén, vetesd-ki a' hordóból. — Ekkorra már, ha szőlőhegyed nints is, beszeresvén 2 nagy, vagy 5 kissébb pulton-szöllöt, 's egy jó-akónyi ó bort (fejér szőlőhöz, fejér; vereshez, veres bort végy), 's az odább következő apróságokat; folytasd a' munkát így: — Rakd-meg a' hordó' fenekét tiszta és egészséges, jó-édes ért szőlő-fürtökkel: terc-

gess ere egy igen vékony ágyas fejr ürmöt; ismét egy sor szőlő-fürtöt; azután ürmöt 'sa't. Minden ürmő-ágyásra, hányj egynéhány darab fűszer-székfüt; egykevés apróra vagdalt (a' fűszeres börtben szerezhető) betsinált narants-hajat, és egykevés szagos fahéjt (Zimmet). A' 2 akós hordóhoz, fél fontnyi ürmő, 2-3 löt székfüt, 5-6 löt narantshaj, es 1-2 löt fahéj, elég: de mindezek az ivó' izlésétől függenek.

Dugva-tele, de meg nem nyomakodva lévén a' hordó, fenekelted-be azt újra, lélekzetenül, mivel' már most, nem lehet újra megforrázni. — Az álló-helyére tett hordót, tele belévalókkal, töltsd tele a' szőlő' színéhez választott, jobb vagy tsekélyebb ó borral, és bedugva, gördíts rajta minden nap' egyvet, 4, 5 vagy 6 hetig. Ekkor kezd-meg és iszogasd úgy, hogy a' kitsapolt vagy lopózott 1, 2 vagy 3 itze helyett, töltsd-meg a' hordót nyomon ugyannyi ó borral, minden kerülőben.

Az így fogyasztgatott igazi ó ürmőshor, töltelek' segedelmével, mindég jó és egészséges, nem kotyfolt Ürmőshor marad, a' 2 akós hordóban 6-7 egész akó' megemésztéséig. — Mikor osztán nagyon elerőtelenedik, vagy ürmősi természetéből kivetkezik; nem édes; leírán rólla a' bort, a' maszattjából, mint kiki képzelteti, jó égettibor lessz. — Pesten, Dec. 18. 1818. R. Sz. P. F.

Jelentés a' M. Kurir T. Olvasójihoz annak íróji által.

Eltökéltett szándékunk, hogy a' M. Kurirt olyan alkalmatosság szerént való Toldalékokkal, mellyek szint' úgy újságyanánt szolgálhatnak, valamint a' végén lévő fél esztendőben tselekedtünk

ennekutánna is tökéletesíteni 's kedvesíteni fogjuk.

Közelebről fogunk szolgálni valami értekezésekkel Csokonai V. Mihály életéről's Munkájának megittétetéséről.

Azt is feltettük magunkban, hogy ha olyas Mezei Gazdasági Tudósításokat, mint a' milyeneket mostanság a' M. Kurirba a' *Juhjászról*, benyomtattunk, olyan ahöz értő, 's nem tsak theoreticus, hanem valóságos tapasztalt gazdaktól, mint a' milyen ezeknek érdemes Írója, bővebben kaphatunk, ezeket is mint magános Toldalékokat, úgy nyomtattatjuk.

Azt is gondolóra vévén végezetre, hogy Hazánkban sok és fontos tekintetekből szükség volna egy oly Tiszti Kalendariumra, melly Magyar Országban az Egyházi, Világi, és Tanítói Tisztviselők' állapotját rangszerént tökéletesen elő adná, munkába vettük, hogy a' jövő 1819-dik esztendőben egy új Kalendariumot adván-ki, azzal a' M. Kurir minden Olvasójinak kedveskedjünk. Formája 's minémúsége ennek egészen a' leszen, a' melly azon Magyar Álmánaké volt, Mellyet a' b. e. *Décsy Sámuel* küldözött volt Olvasójinak, azzal a' külömbséggel, hogy ezt mi most még telyesebbé tenni, 's ennekutánna, a' Tiszturak között előfordulandó változásokra nézve, minden esztendőnek végén megújítani, magunkban feltettük.

Hogy ezen Kalendariumnak folytatásához annál hamarabb hozzá foghassunk, azon érdemes 's nagy Tekintetű Urakat, kiket a' Tiszturak' nevcinek felküldésére különös levelünkben megkértünk, ezenel közönségesen is, és illő tisztelettel kérjük. — A' M. Kurir' bére a' jövő fél esztendőben 14 forint.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó'czédulában: —
 December' 18-dikén 248³ — 19-dikén 249³ — 21-dikén 250 — forintot.
 Jegyzés. — A' jövő pénteken az innepekre nézve nem küldhetünk újságot.